

Οι πύραυλοι, που έπληξαν το «Μόσχα» (εδώ, σε φωτογραφίες του 2014 και στις 14 Απριλίου 2022, λίγο πριν από τη βύθισή του), είναι βελτιωμένες εκδόσεις σοβιετικών βλημάτων, ενώ στην επίθεση συμμετείχαν και μη επανδρωμένα οχήματα αέρος (UAV) και, κατά πάσα πιθανότητα, η θέση του δόθηκε στους Ουκρανούς από τις ΗΠΑ.

Τα διδάγματα του πολέμου στην Ουκρανία και η θέση της Ελλάδας

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία ή μάλλον η δεύτερη φάση της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, που ξεκίνησε στις 24 Φεβρουαρίου 2022, άλλαξε τον κόσμο καθοριστικά. Αναφερόμαστε σε δεύτερη φάση, γιατί το 2014 οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις προσάρτησαν την Κριμαία και εγκατέστησαν στρατιωτικές δυνάμεις σε περιοχές της ανατολικής Ουκρανίας (Ντονιέτσκ και Λουγκάνσκ) με την υποστήριξη αυτονομιστών που επιθυμούν την ένωση με τη Ρωσική Ομοσπονδία.

Μέχρι την 24η Φεβρουαρίου 2022 η διεθνής κοινότητα ήταν μάλλον χλιαρή ως προς την στάση της προς την Ρωσική Ομοσπονδία. Μεγάλος αριθμός επιχειρηματικών κολοσσών είχαν αποτύπωμα και επενδύσεις στη Ρωσική Ομοσπονδία και η Ε.Ε.

- Του αντιναυάρχου (ε.α).
Δημητρίου Καβουλάκου, ΠΝ -

ήταν προσκολλημένη στην πολιτική κατευνασμού που ακολουθούσε η Ομοσπονδιακή Γερμανία. Πολιτική ιδιαίτερα προσοδοφόρα για την πρώτη οικονομία της Ευρώπης. Στην Ελλάδα, αρκετοί θεωρούσαν ότι η χώρα μας έχει μια ειδική σχέση με την Ρωσική Ομοσπονδία, ιδίως επειδή μοιραζόμαστε την Ορθόδοξη χριστιανική πίστη και αρκετοί κύκλοι σε όλο το εύρος του πολιτικού φάσματος έβλεπαν τον Ρώσο Πρόεδρο Βλ. Πούτιν με θαυμασμό, σαν ένα αποτελεσματικό, θεοφοβούμενο, συντηρητικό γένη που οδηγεί τη χώρα του στην πρόοδο, αποφεύγοντας την παρακμή της παγκοσμιοποίησης.

Αίτια και Αφορμές –
Δημοκρατία, ΝΑΤΟφοβία
και Ρωσοφοβία

Από την 24η Φεβρουαρίου 2022 και μετά, όλοι ζούμε σε έναν κόσμο που άλλαξε για πάντα. Μέχρι τη συγκεκριμένη ημέρα, η Ρωσική Ομοσπονδία ήταν μέρος της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, κυρίως, λόγω των πλουτοπαραγωγικών πηγών της (φυσικό αέριο, πετρέλαιο, άνθρακας). Οι κυβερνήσεις της Δύσης και οι μεγάλες εταιρείες είχαν ιδιαίτερα επωφελείς εμπορικές συμφωνίες με τους ρωσικούς κολοσσούς της διεθνούς ενεργειακής σκηνής. Η Γερμανική Ομοσπονδία ακολουθούσε τη διαβόητη πολιτική προς τα ανατολικά και –μέχρι την ήττα του προέδρου Ντ. Τραμπ– ακόμα και οι ΗΠΑ έδειχναν να έχουν βρει έναν τρόπο συνύπαρ-

Μεγάλος αριθμός επιχειρηματικών κολοσσών είχαν αποτύπωμα και επενδύσεις στη Ρωσική Ομοσπονδία, ενώ η Ε.Ε. ήταν προσκολλημένη στην πολιτική κατευνασμού που ακολουθούσε η Ομοσπονδιακή Γερμανία. Στις φωτογραφίες, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σ. Μισέλ σε τηλεδιάσκεψη με τον πρόεδρο Βλ. Πούτιν τον Απρίλιο του 2021 και, αντιστοίχως, η καγκελάρια Αγκ. Μέρκελ σε αποχαιρετιστήρια επίσκεψη, στη Μόσχα, τον Αύγουστο του 2021.

Επί προεδρίας του κ. Ντ. Τραμπ (αριστερά) και ηγεσίας του κ. Μ. Πομπέο στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ (δεξιά), ακόμα και οι ΗΠΑ έδειχναν να έχουν βρει έναν τρόπο συνύπαρξης με τις «ιδιοτροπίες» και την «ιδιοσυγκρασία» του προέδρου Βλ. Πούτιν.

ξης με τις «ιδιοτροπίες» και την «ιδιοσυγκρασία» του Προέδρου Πούτιν. Δηλαδή, την πιθανή ανάμιξη στις εκλογές των ΗΠΑ, την εξαφάνιση πολιτικών αντιφρονούντων, την προσάρτηση της Κριμαίας, την υποστήριξη των αυτονομιστών στην Ανατολική Ουκρανία με ρωσικό στρατό και την καταστολή κινημάτων δημοκρατικοποίησης σε συνορεύουσες χώρες, όπως η Λευκορωσία. Τεράστιες πολυεθνικές της Δύσης είχαν επενδύσεις και επωφελείς δραστηριότητες στην Ρωσική Ομοσπονδία. Την 24η Φεβρουαρίου 2022 η πολιτική κατευνασμού της Δύσης άλλαξε απότομα.

Η επίσημη θέση της Ρωσικής Ομοσπονδίας, πριν από την εισβολή, ήταν ότι οι φήμες αποτελούν σκευωρία της Δύσης που διακατέχεται από Ρωσοφοβία και περιγελούσε τις προειδοποιήσεις ΗΠΑ και Ηνωμένου Βασιλείου για επικείμενη εισβολή στην Ουκρανία. Ακόμα και ο Ου-

κρανός πρόεδρος Βλ. Ζελένσκι καθιστούσε το λαό του, λέγοντας ότι πρόκειται περί μπλόφας, για να πληγεί η οικονομία της Ουκρανίας. Ζητούσε από τη Δύση να κατεβάσει τους τόνους και διαβεβαίωνε ότι η χώρα έχει ετοιμασθεί για κάθε ενδεχόμενο.

Με την έναρξη της εισβολής, η οποία χαρακτηρίστηκε «ειδική στρατιωτική επιχείρηση», ο πρόεδρος Πούτιν ανακοίνωσε και τους αντικειμενικούς σκοπούς: την προστασία των ρωσόφωνων στα ανατολικά, την αποναζιστικοποίηση της Ουκρανίας και την απομάκρυνση της φιλοναζιστικής κυβέρνησης Ζελένσκι. Παράλληλα, υπενθύμιζε ότι πάντα προειδοποιούσε για την επέκταση του ΝΑΤΟ και ζητούσε εγγυήσεις ότι η Ουκρανία δεν θα γίνει μέλος της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας. Τουλάχιστον, τα τελευταία δύο χρόνια, σε εκπομπές των κρατικών μέσων παρουσιαζό-

ταν η απειλή της διεφθαρμένης παρακμιακής Δύσης, (Ευρώπης, ΗΠΑ, ΝΑΤΟ) για τα ιδεώδη και την ασφάλεια της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Αυτό το μήνυμα συνεχίζει να μεταδίδει συχνά και ο Πατριάρχης της Ρωσικής Εκκλησίας Κύριλλος που χαρακτηρίζει τον πόλεμο ιερό εναντίον των διεφθαρμένων Δυτικών που καταλύουν τα ήθη και προστατεύουν και ενθαρρύνουν την ομοφυλοφιλία. Τελευταία, όπως έκανε και στην ομιλία του για την ημέρα της Νίκης (9 Μαΐου), ο πρόεδρος Πούτιν δήλωσε ότι η επέκταση της Δύσης δεν άφησε περιθώρια στην Ρωσική Ομοσπονδία και ότι η εισβολή ήταν η μόνη λύση.

Κατά το Κρεμλίνο, η επέκταση του ΝΑΤΟ, ανατολικά, αποτελεί υπαρξιακή απειλή. Ενώ για τους λιγότερο εξοικειωμένους ένα τέτοιο επιχείρημα φαίνεται εκ πρώτης όψεως λογικό και σίγουρα το είδαμε να «κυκλοφορεί» πολύ στα μέσα κοινωνικής

δικτύωσης, μια προσεκτική ανάλυση μάλλον το καταρρίπτει. Το NATO δεν είναι χώρα, είναι αμυντικός οργανισμός χωρών με ρήτρα αλληλεγγύης σε περίπτωση εξωτερικής απειλής (δηλαδή από άλλη χώρα εκτός NATO). Το γνωστό άρθρο 5. Οι δυνάμεις του αποτελούνται από συνεισφορές των χωρών μελών και οι αποφάσεις παίρνονται με απόλυτη ομοφωνία. Ακόμα και όταν μια χώρα δεν μπλοκάρει μια απόφαση (εξασκώντας veto), διατηρεί το δικαίωμα να μην εμπλέξει δυνάμεις της. Όπως έχει κάνει και η Ελλάδα, αλλά και άλλες χώρες κατά το παρελθόν. Τώρα υπό την αμιγώς στρατιωτική έννοια, δηλαδή εάν όπλα του NATO μπορούν να πλήξουν ρωσικά εδάφη, αυτό είναι εφικτό και χωρίς την Ουκρανία. Οι χώρες της Βαλτικής, που είναι μέλη του NATO, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Άλλωστε, πρόσφατα, η Ρωσική Ομοσπονδία, δια στόματος στρατιωτικών εκπροσώπων, διαφήμιζε την δυνατότητά της να εξαυλώσει την Μεγάλη Βρετανία εάν το επιθυμεί. Επομένως, το ίδιο ισχύει και από την άλλη πλευρά. Κοιτώντας το χάρτη και συνειδητοποιώντας το πολλαπλάσιο μέγεθος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, σε σχέση με την Ευρώπη, το επιχείρημα της περίσφιξης από το NATO αποδεικνύεται αβάσιμο και μάλλον θρέφει την NATOφοβία που έχει καλλιεργηθεί στον πληθυσμό της Ρωσικής Ομοσπονδίας εδώ και χρόνια.

Επομένως, εάν δεν είναι η απειλή του NATO, τι οδήγησε τον πρόεδρο Πούτιν να αφήσει μια ιδιαίτερα προσοδοφόρα συνύπαρξη με την Δύση και να μπει σε τέτοιες περιπέτειες; Σίγουρα δεν περίμενε ότι θα μπει σε περιπέτειες. Κατ' αυτόν, ο στρατός του θα έκανε παρέλαση μέχρι το Κίεβο, το πολύ, σε τρεις ημέρες. Ο πληθυσμός θα τον υποδεχόταν σαν ελευθερωτή και η μαλθακή και παρακμιακή Δύση δεν θα αντιδρούσε ή δεν θα προλάβαινε να αντιδράσει. Σε μια τέτοια περίπτωση θα είχε ουσιαστικά προσαρτήσει τη δεύτερη μεγαλύτερη χώρα της Ευρώπης σε έκταση (μετά την ευρωπαϊκή Ρωσία). Μια χώρα με πολλές πλουτοπαραγωγικές πηγές και αξιολογότερο ανθρώπινο δυναμικό σε όλους τους τομείς. Η θριαμβευτική υποδοχή των Ουκρανών θα αποστόμωνε την Δύση και θα ενίσχυε το κύρος του στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Ειδικά, την υποστήριξη εντός των Δημοκρατιών την έχει οργανώσει και χρηματοδοτήσει εδώ και αρκετά χρόνια. Αλ-

Μια προσεκτική ανάλυση καταρρίπτει το επιχείρημα του Κρεμλίνου ότι η επέκταση του NATO, ανατολικά, αποτελεί υπαρξιακή απειλή. Στη φωτογραφία, από αριστερά προς τα δεξιά, ο γ.γ. της Ατλαντικής Συμμαχίας Γ. Στόλτενμπεργκ και οι υφυπουργοί Εξωτερικών και Άμυνας της Ρωσίας, Αλ. Γκρουσκό και Αλ. Φόμιν αντίστοιχα, κατά την τελευταία συνεδρίαση του Συμβουλίου NATO-Ρωσίας, στις Βρυξέλλες, στις 12 Ιανουαρίου 2022.

λά, και πάλι, όλα αυτά θα μπορούσε να τα πετύχει με ήπια ισχύ και τον πακτωλό των χρημάτων που διαθέτει. Μόνο που οι Ουκρανοί έχουν άλλη άποψη για τον τρόπο που θα κυβερνάται η χώρα τους και μάλλον αποδοκιμάζουν τον ολοκληρωτισμό.

Κατά τα 22 χρόνια που ο Βλ. Πούτιν είναι Πρόεδρος, οι Ουκρανοί, που έχουν τις ίδιες «μετασοβιετικές» ασθένειες στην χώρα τους με τη Ρωσική Ομοσπονδία, προσπαθούν να τις θεραπεύσουν, αποκτώντας και υιοθετώντας δημοκρατικούς θεσμούς, ελευθερία λόγου, ελεύθερη οικονομία κ.ο.κ. Στην προσπάθειά τους αυτή έχουν αλλάξει πέντε προέδρους. Όταν νιώθουν ότι ο πρόεδρός τους τους προδίδει, βγαίνουν στους δρόμους. Αυτή η προοπτική της μετατροπής μίας πλούσιας γειτονικής χώρας, με αδελφό πληθυσμό, στα σύνορα της Ρωσικής Ομοσπονδίας σε δυτική δημοκρατία είναι η υπαρξιακή απειλή που έκανε το Κρεμλίνο να εισβάλει. Η διάδοση της δημοκρατικής νοοτροπίας στο εσωτερικό της χώρας είναι όντως υπαρξιακή απειλή όχι για την χώρα, αλλά για το καθεστώς και τη διαφθορά στο κέντρο της οποίας βρίσκεται η κυβερνητική ομάδα. Ύστερα από 22 χρόνια διακυβέρνησης της μεγαλύτερης χώρας στον κόσμο, με αστείρευτες πλουτοπαραγωγικές πηγές και ιδιαίτερα αξιόλογο πληθυσμό, να μην η Ρωσία δεν έχει σημαντικό εξωτερι-

κό χρέος, αλλά η οικονομία της είναι του μεγέθους της Γαλλίας και το βιοτικό επίπεδο του μέσου πολίτη είναι χαμηλό, ενώ οι ευνοημένοι του συστήματος ζουν με χαρακτηριστική υπερβολή. Στον αντίποδα, η Κίνα, που κυβερνάται από το Κομμουνιστικό της Κόμμα, και ήταν πολύ πίσω σε σχέση με την ΕΣΣΔ πριν από 50 χρόνια, έχει τώρα δική της παραγωγή τεχνολογίας (κινητά, αυτοκίνητα, βιομηχανικά προϊόντα κ.ο.κ.), ενώ ρωσικά κινητά, αυτοκίνητα, οικιακές συσκευές δεν υπάρχουν. Στο θέμα των πολιτικών ελευθεριών όλοι οι αντιφρονούντες και διαφωνούντες με το Κρεμλίνο παραμερίζονται επιδεικτικά ή διακριτικά και, όσο περνάει ο καιρός, βγαίνουν στην επιφάνεια υποθέσεις τεράστιας διαφθοράς. Σε ένα απολυταρχικό κράτος, έστω και αν οι κάτοικοί του είναι μοναρχικής νοοτροπίας, όπως πολλοί ισχυρίζονται ότι είναι οι Ρώσοι, τέτοιου είδους προβλήματα εκτονώνονται με πόλεμο, όπως είχε περιγράψει με αριστοτεχνικό τρόπο ο Τζωρτζ Όργουελ στο «1984».

Διεξαγωγή και αντιδράσεις

Τελικά, ο πρόεδρος Πούτιν δικαιολογημένα εκλαμβάνει τη Δημοκρατία ως απειλή. Η αλλαγή πλεύσης της Ε.Ε., που πυροδότησε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, ήταν αποτέλεσμα της πίεσης που εξάσκησε η κοινή γνώμη στις κυβερνή-

Μετά την εισβολή στην Ουκρανία, οι δυτικές κοινωνίες απαίτησαν άμεσα μέτρα με πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα την απόφαση του Γερμανού καγκελάρη Ο. Σόλτς να εγκαταλείψει την «Οστ Πολιτική» και να εξαγγείλει τον επανεξοπλισμό της χώρας του με κονδύλια-μαμούθ. Στη φωτογραφία, ο κ. Σόλτς με τον Γάλλο πρόεδρο Εμ. Μακρόν μπροστά στη φωτισμένη με τα χρώματα της ουκρανικής σημαίας- Πύλη του Βρανδεμβούργου, στο Βερολίνο, στις 13 Μαΐου 2022.

σεις. Χώρες που η κοινή γνώμη δεν είναι ευαισθητοποιημένη σε θέματα δημοκρατίας ή έχουν πιο απολυταρχικό τρόπο διακυβερνήσεως, δεν έχουν αλλάξει δραστικά τη στάση τους προς την Ρωσική Ομοσπονδία παρά τα όσα έχουν μαθευτεί και διαπιστωθεί ύστερα από τρεις μήνες πολέμου. Οι δυτικές κοινωνίες απαίτησαν άμεσα μέτρα, υποστήριξαν δραστικές κυρώσεις, κατηγορήσαν πολιτικούς παράγοντες για ύποπτη συνεργασία με την Ρωσική Ομοσπονδία, οδήγησαν την Γερμανία να εγκαταλείψει την «Οστ Πολιτική» (και να εξαγγείλει τον επανεξοπλισμό της με κονδύλια-μαμούθ) και ανάγκασαν κυβερνήσεις να πάρουν σαφή θέση υπέρ της Ουκρανίας. Ακόμα και χώρες όπως η Ελβετία, εγκατέλειψαν την ουδετερότητά τους. Η Φινλανδία και η Σουηδία κινούνται για ένταξη στο ΝΑΤΟ και η Ιαπωνία αναγγέλλει ότι θα εξετάσει την απόκτηση πυρηνικών όπλων. Παράλληλα, οι ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο που προειδοποιούσαν για την ρωσική εισβολή, εφοδιάζουν την Ουκρανία με όπλα. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία απέδειξε ότι η Ρωσική Ομοσπονδία είναι μία επεκτατική χώρα, όπως για χρόνια υποστήριζαν η Πολωνία, οι χώρες της Βαλτικής και άλλες χώρες που βρέθηκαν στην σοβιετική σφαίρα επιρροής μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και έτρεξαν

όπως-όπως να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ μετά την κατάρρευση του Συμφώνου της Βαρσοβίας. Πράξη που, όπως φαίνεται από τα πρόσφατα γεγονότα, ήταν μάλλον δικαιολογημένη.

Στο πεδίο των επιχειρήσεων, η Ουκρανία, παρά τις περιπτώσεις διαφθοράς ή προδοσίας που βγαίνουν στο προσκήνιο, σταμάτησε το ρωσικό Γολιάθ και μετέτρεψε τον κεραυνοβόλο πόλεμο σε πόλεμο φθοράς. Με την υποστήριξη της Δύσης, μάχεται ηρωικά και έχει απωθήσει τις ρωσικές δυνάμεις από αρκετές περιοχές. Οι Ουκρανοί δεν καλωσόρισαν τους εισβολείς και, παρά το στρατηγικό αιφνιδιασμό του προέδρου Ζελένσκι και την υπερβολία της ρωσικής πλευράς, το αποτέλεσμα είναι αμφίρροπο. Η ρωσική στρατιωτική μηχανή -η τόσο επίφοβη πριν από την εισβολή- δείχνει τις αδυναμίες της και ότι η διαφθορά την έχει πλήξει σημαντικά. Η μόνη ελπίδα για τη Ρωσική Ομοσπονδία είναι να κουράσει τις δυτικές κοινωνίες, τις οποίες θεωρεί έκφυλες και μαλθακές, ώστε να προτιμήσουν τις ανέσεις τους αντί των ιδεών τους, να σταματήσουν την υποστήριξη της Ουκρανίας και να υποχρεωθεί η τελευταία σε κάποιου είδους συμβιβασμό που να μοιάζει με νίκη των Ρώσων. Χωρίς να μπορεί να επικαλεσθεί κάποιου είδους νίκη, το καθεστώς του Κρεμλίνου κινδύ-

νεύει να καταρρεύσει.

Η κούραση όμως δεν επιδρά μόνο στην Ουκρανία ή στην Δύση αλλά και στην Ρωσική Ομοσπονδία και τους υποστηρικτές της. Η «ειδική στρατιωτική επιχείρηση» απεδείχθη πόλεμος με σημαντικότερες απώλειες. Η αποναζιστικοποίηση-απελευθέρωση απεδείχθη εισβολή και ουδέτερες ή πιο απαθείς προς την Ουκρανία χώρες, όπως η Κίνα ή η Ινδία, χρειάζονται τους καταναλωτές της Δύσης πιο πολύ από ότι η Δύση αυτές. Τόσο η Ρωσία όσο και η Κίνα, αλλά και άλλες χώρες με απολυταρχικό σύστημα που δραστηριοποιούνται διεθνώς, χρησιμοποιούν τον καπιταλισμό με δύο μέτρα και σταθμά, αλλά χωρίς την Δύση τα έσοδά τους και η σημασία τους θα μειωθούν σημαντικά. Στην ουσία, η κατάσταση είναι ένα στρατηγικό αδιέξοδο που μπορεί να λυθεί μόνο με καθοριστικής σημασίας γεγονός. Γεγονός είναι ότι το πάγωμα της κατάστασης ως έχει, δηλαδή ειρήνη με εδαφικά ανταλλάγματα για τη Ρωσία, ωφελεί μόνο το Κρεμλίνο που, αφού αναδιοργανωθεί και διορθώσει λάθη, μάλλον θα επανέλθει δριμύτερο σε επόμενο χρόνο. Νίκη του Κρεμλίνου σημαίνει νίκη του Ολοκληρωτισμού και των οπαδών του που βρίσκονται και εντός αρκετών Δημοκρατιών. Ο Πόλεμος στην Ουκρανία είναι πόλεμος δια αντιπροσώπων μεταξύ Δημοκρατιών και Ολοκληρωτισμού και, αυτή τη στιγμή, «οι Ουκρανοί πολεμούν για όλους μας». Μέχρι στιγμής φαίνεται ότι το ισχυρό σημείο των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων είναι ο μεγάλος αριθμός προσωπικού και μέσωσ και το γεγονός ότι ο μεγάλος αριθμός απωλειών και η δριμύτητα των κυρώσεων δεν κάμπτονται την απόφαση του Κρεμλίνου να συνεχίσει τον πόλεμο. Στον αντίποδα, η αποφασιστικότητα όχι μόνο των ουκρανικών ενόπλων δυνάμεων, αλλά και της κοινωνίας να μην υποχωρήσει, ο μεγάλος αριθμός απωλειών Ουκρανών αμάχων και οι καταστροφές πόλεων και υποδομών που είναι αποτέλεσμα της ρωσικής τακτικής, έχουν αυξήσει την υποστήριξη της Δύσης. Πλέον, οι ουκρανικές δυνάμεις, εκτός από μαχητικό πνεύμα, πολιτική και οικονομική υποστήριξη, σταδιακά αποκτούν τα μέσα, για να απωθήσουν τους εισβολείς. Εκείνο που γνωρίζουν και οι δύο πλευρές είναι ότι, εάν και όταν εκινήσει και τελεσφορήσει μία ειρνευτική διαδικασία, τα εδαφικά τετελεσμένα, όπως διαμορφώθηκαν μέσω μαχών, αποτελούν κύριο παράγοντα ή αλλιώς «ό,τι κατακτι-

θηκε δια της λόγης δύσκολα επιστρέφεται».

Πυρηνικά, παραπληροφόρηση, αποσταθεροποίηση και προσάρτηση

Η υπόνοια και, αργότερα, η μεία χρήσης πυρηνικών βρέθηκαν συχνά στη ρητορική της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Το ενδεχόμενο χρησιμοποιήσεώς τους, αν και μικρό, έχει τέτοια καταστροφικά αποτελέσματα που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Ωστόσο η ψυχρή λογική επιβάλλει καταγραφή ενδεχομένων. Ενδεχόμενο ένα, η Ρωσική Ομοσπονδία -ύστερα από τη συνεχή πίεση και με την ήπια στην Ουκρανία να φαίνεται σίγουρη- χρησιμοποιεί πυρηνικά, ίσως τακτικά όχι στρατηγικά, και το NATO αμύνεται. Ενδεχόμενο δύο, δίνεται στον πρόεδρο Πούτιν η διέξοδος που επιθυμεί με εδαφικά ανταλλάγματα στην Ουκρανία, επικρατεί ειρήνη για κάποιο αβέβαιο χρονικό διάστημα, αλλά πώς μπορεί κανείς να εμπιστευθεί ένα καθεστώς που «λέει και ξελέει». Και, αν όντως επιθυμεί να χρησιμοποιήσει πυρηνικά, τι εμποδίζει ένα συντριπτικό πλήγμα, όταν όλοι θα θεωρούν ότι τα χειρότερα πέρασαν; Οι χώρες, που έχουν πυρηνικά, γνωρίζουν ότι σκοπός τους είναι να κρατήσουν τον εχθρό έξω από τα σύνορά τους και ότι θα ήταν ολέθριο να χρησιμοποιηθούν για επιθετικές επιχειρήσεις, όπως ακριβώς είχε επικρατήσει και κατά τον Ψυχρό Πόλεμο. Όπως έκανε και το Ισραήλ που απείλησε με χρήση πυρηνικών, εάν κινδυνέψει η εδαφική του ακεραιότητα, αλλά δεν έπληξε αραβικές χώρες.

Σύμφωνα με τον Αλεξάντρ Ντούγκιν, συγγραφέα και θεωρητικό της ρωσικής υπεροχής, η Ρωσική Ομοσπονδία, που είναι μία μοναρχικής νοοτροπίας κοινωνία, πρέπει να γίνει παγκόσμια υπερδύναμη σε ένα πολυπολικό σύστημα. Ένας από τους ισχυρούς πόλους παγκόσμιας εμβελείας. Για να το πετύχει αυτό, θα πρέπει να χρησιμοποιεί παραπληροφόρηση, αποσταθεροποίηση, προσάρτηση. Στα βιβλία του πρότείνει την προσάρτηση της Ουκρανίας, μεταξύ άλλων, το σπρώξιμο του Ηνωμένου Βασιλείου εκτός Ε.Ε. και τη συμμαχία με το Ιράν. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι είναι «μετά Χριστόν Προφήτης», αλλά αυτά είχαν γραφεί και ειπωθεί πολύ πριν γίνουν και αυτός είναι ο λόγος που τον αποκαλούν «ψιθυριστή του Πούτιν». Το Κρεμλίνο έχει διοχετεύσει πολλά χρήματα στην

Δύση. Χρήματα που έχουν θρέψει ισχυρά λόμπι και υποστηρικτές και έχουν εδραιώσει φιλορωσικές νοοτροπίες σε μέρος του πληθυσμού. Επομένως, το ενδεχόμενο υποστήριξης ομάδων, που στη δεδομένη στιγμή θα χρησιμοποιηθούν αποσταθεροποιητικά, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί εύκολα: υπήρξαν υποψίες για ανάμιξη στην εκλογή του προέδρου Τραμπ, με παραχάραξη του εκλογικού αποτελέσματος (κατά τη διάρκεια της θητείας του ισχυροποιήθηκε η ρωσική θέση στη Δύση και στον κόσμο, ενός Προέδρου που προσπάθησε να μείνει στην εξουσία με πραξικόπημα), υφίστανται οι σχέσεις ρωσικών κολλοσσών με ισχυρούς πολιτικούς και αξιωματούχους στη Δύση, αλλά και το γεγονός ότι οι «πουτινίστας» προέρχονται και από τα δύο άκρα του πολιτικού φάσματος, κύκλους με οικονομικά συμφέροντα αλλά και ορισμένες θρησκευτικές οργανώσεις ή κύκλους πιστών. Όσο για την προσάρτηση, έχουμε δει την εφαρμογή του δόγματος σε δράση, στην Ουκρανία γενικά και ειδικότερα στην Κριμαία και στις ανατολικές επαρχίες της Ουκρανίας.

Οι κατά θάλασσαν επιχειρήσεις

Αν και η Ουκρανία δεν έχει Ναυτικό με την ουσιαστική έννοια του όρου, δηλαδή μονάδες που να μπορούν να διεξάγουν επιχειρήσεις και να διεκδικήσουν την κυριαρχία στον θαλάσσιο χώρο, οι ρωσικές

δυνάμεις είχαν σημαντικές απώλειες στην θάλασσα με πιο χαρακτηριστικές του καταδρομικού «Μόσχα» και, ενδεχομένως, της φρεγάτας «Ναύαρχος Μακάροφ». Τα βλήματα, που έπληξαν το «Μόσχα» και πιθανώς έπληξαν και το «Μακάροφ», είναι βελτιωμένες εκδόσεις σοβιετικών βλημάτων. Στην επίθεση συμμετείχαν και μη επανδρωμένα οχήματα αέρος (UAV) και, κατά πάσα πιθανότητα, η θέση των ρωσικών πολεμικών δόθηκε στους Ουκρανούς από τις ΗΠΑ. Ωστόσο, μέχρι στιγμής, οι επιχειρήσεις έχουν διεξαχθεί με συμβατική τεχνολογία, με υφιστάμενα όπλα, συστήματα, μεθόδους και τακτικές που είναι έστω και στοιχειωδώς γνωστές στα Ναυτικά, χωρίς τη χρήση «καινοτόμων τεχνολογιών» ή νέων τακτικών.

Με αυτή την βάση και προσπαθώντας να εξηγήσουμε αυτές τις σημαντικές, αλλά όχι καθοριστικές για τον πόλεμο, απώλειες θα χρησιμοποιήσουμε κλασσικές μεθόδους. Η επιχειρησιακή ικανότητα ενός πλοίου ή ενός στόλου είναι γινόμενο, όχι άθροισμα, παραγόντων. Δηλαδή το γινόμενο των δυνατοτήτων του πλοίου (κατασκευής, όπλων, συστημάτων), της κατάστασης στην οποία βρίσκεται (συντήρηση), της εκπαίδευσης (κυβερνήτη-αξιωματικών-πληρώματος), της επάρκειας για συνεχείς επιχειρήσεις (αρκετό προσωπικό σε ποιότητα και ποσότητα, ώστε να εναλλάσσεται, χωρίς να πέφτει η απόδο-

Οι Ουκρανοί δεν «καλωσόρισαν» τους εισβολείς και, παρά το στρατηγικό αιφνιδιασμό του προέδρου Βλ. Ζελένσκι και την υπεροπλία της ρωσικής πλευράς, το αποτέλεσμα είναι αμφίροπο.

Σύμφωνα με τον Αλεξάντρ Ντούγκιν, συγγραφέα και θεωρητικό της ρωσικής υπεροχής, η Ρωσική Ομοσπονδία, που είναι μία μοναρχική νοοτροπίας κοινωνία, πρέπει να γίνει παγκόσμια υπερδύναμη σε ένα πολυπολικό σύστημα και, για να το πετύχει αυτό, θα πρέπει να χρησιμοποιεί παραπληροφόρηση, αποσταθεροποίηση, προσάρτηση.

ση του πλοίου), της εγρήγορης, του ηθικού κ.ο.κ. Δηλαδή. ένα πλοίο με καλά συστήματα σε δυνατότητες, αλλά μέτρια συστήματα θα είναι μέτριο. Ένα πλοίο με καλά συστήματα σε καλή κατάσταση, αλλά μέτριο προσωπικό θα είναι μέτριο. Ελλιπής εκπαίδευση και προετοιμασία για την αντιμετώπιση πληγμάτων, μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα την εύκολη εξουδετέρωση ή βύθιση ενός πλοίου. Οι γενικές επιδόσεις των ρωσικών δυνάμεων έχουν δημιουργήσει αρκετά ερωτήματα ως προς την επάρκειά τους και την ικανότητά τους να διεξάγουν πόλεμο εναντίον ενός ικανού αντιπάλου. Οι πληροφορίες μάλλον δείχνουν ότι η διαφθορά έχει πλήξει τόσο το υλικό, όσο και την πυραμίδα του προσωπικού. Κάτι αντίστοιχο με την κατάσταση των σοβιετικών ενόπλων δυνάμεων μετά τις εκκαθαρίσεις του Στάλιν.

Ερωτήματα, όπως γιατί μονάδες υψηλής αξίας αφήνονται μόνες τους, γιατί τα βλήματα δεν γίνονται αντιληπτά από τις συσκευές ερεύνης και εντοπισμού, γιατί τα συστήματα εγγύς προστασίας (που θα έπρεπε να ενεργοποιούνται αυτόματα) δεν εξουδετέρωσαν τα βλήματα, γιατί τα αγήματα αντιμετώπισης πληγμάτων δεν κατάφεραν να κρατήσουν τα πλοία στην επιφάνεια είναι ιδιαίτερα επίκαιρα. Ειδικά όταν επιβεβαιώθηκε ότι και το «Ναύαρχος Μακάροφ» είχε την ίδια μοίρα με το καταδρομικό «Μόσχα» και άλλες μονάδες του ρωσικού Ναυτικού που έχουν καταστραφεί. Ακόμα και αν η βύθιση του καταδρομικού «Μόσχα» επρόκειτο για αποτέλεσμα καταστροφικών συγκυριών, θα περι-

μενε κανείς να έχουν ληφθεί μέτρα ώστε κάτι τέτοιο να μην ξανα συμβεί.

Στην ιστορία, οι υποθέσεις δεν έχουν μεγάλη αξία. Ωστόσο, με αυτά τα δεδομένα, αναρωτιέται κανείς πώς θα είχαν εξελιχθεί οι επιχειρήσεις εάν οι Ουκρανοί είχαν καταφέρει να επενδύσουν σε πλοία και μέσα που, αν και δύσκολα θα μπορούσαν να τους δώσουν κυριαρχία στην θάλασσα, σίγουρα θα εμπόδιζαν τις ρωσικές δυνάμεις να την χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά. Παρά τις κυρώσεις, η ναυτιλιακή κίνηση προς και από τα ρωσικά λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας εξακολουθεί να υφίσταται, ενώ στα ουκρανικά λιμάνια έχει σταματήσει. Το χερσαίο δίκτυο μεταφορών ρωσικών προϊόντων προς την Κίνα και άλλες αγορές δεν θα επαρκούσε, για να αντισταθμίσει αποκλεισμό ή έστω και απειλή κατά των ρωσικών λιμένων της Μαύρης Θάλασσας. Επιπρόσθετα, δεν θα ήταν εύκολη η διεξαγωγή ρωσικών επιχειρήσεων από τη θάλασσα εναντίον των ουκρανικών λιμένων. Από ρωσικής πλευράς επιδιώχθηκε ή επιδιώκεται η πλήρης αποκλιση της Ουκρανίας από την θάλασσα, καταλαμβάνοντας και την Οδησό, ώστε να μετατραπεί η Ουκρανία σε περικλειστή χώρα.

Η θέση της Ελλάδας και οι προοπτικές

Για τους τρεις και πλέον μήνες που διαρκεί ο πόλεμος στην Ουκρανία, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μαζικές ενημέρωσης αλλά και στις συζητήσεις, εμφανίστηκαν διάφορες απόψεις για τη ρωσική

εισβολή. Κάποιες υπέρ της Ουκρανίας και κάποιες πολύ κοντινές στη ρητορική του Κρεμλίνου, είναι προϊόν της παραπληροφόρησης και επιρροής, μέσω ήπιας ισχύος, που οικοδομεί η Ρωσική Ομοσπονδία εδώ και χρόνια. Ζητούμενο ήταν να διαχωριστεί, όσο είναι δυνατόν, η Ελλάδα από το σκληρό πυρήνα των κρατών της Δύσης και να κρατήσει ίσες αποστάσεις ή να μην συμμετέχει σε κυρώσεις ή να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι η Ελλάδα υποστηρίζει τη Ρωσική Ομοσπονδία λόγω των ειδικών δεσμών που έχει με αυτή, καθώς και οι δύο χώρες είναι Ορθόδοξες. Αρκετοί υποστήριξαν μια τέτοια στάση, ενδεχομένως, και λόγω οικονομικών συμφερόντων. Σίγουρα, απόσπαση της Ελλάδας από το σκληρό πυρήνα της Δύσης είναι προς όφελος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Τουρκίας αλλά και κάποιων ευρωπαϊκών κρατών που δεν θα ήθελαν μια Ελλάδα αναβαθμισμένη σε όλους τους τομείς, κάτι πολύ παραπάνω από τόπο παραγωγής τροφίμων, διακοπών, υπηρεσιών και διακομιστικού εμπορίου που είναι σήμερα.

Ένα από τα επιχειρήματα, που ακούστηκε, ήταν ότι η Τουρκία ακολουθεί στάση «ήξεις αφίξεις» ως επιτήδειος ουδέτερος. Κάτι που θα έπρεπε να ακολουθήσουμε και εμείς για να πετυχαίνουμε ανταλλάγματα αντί να είμαστε δεδομένοι. Αυτή η διαφοροποίηση της Ελλάδας από τη Δύση, αρνούμενη το δυτικό της πυρήνα, και η υιοθέτηση πολιτικής σε αντίστιξη με την Τουρκία, αποτελούν βαρίδια που στέρησαν από τη χώρα μας ευκαιρίες και επιτεύγματα που δικαιούται, καθώς δεν είναι εταίρος ή γείτονας της Δύσης, αλλά αναπόσπαστο μέρος της.

Τώρα, η ιστορική συγκυρία δίνει την ευκαιρία η Ελλάδα να ενισχύσει ακόμη πιο πολύ τη θέση της στην Ευρώπη. Όσο απειλητικός είναι ο ρωσικός αναθεωρητισμός και επεκτατισμός για τη Φινλανδία, τη Σουηδία, τις Βαλτικές Χώρες και την Πολωνία, άλλο τόσο είναι και ο τουρκικός αναθεωρητισμός και επεκτατισμός για την Ελλάδα. Η στάση της Τουρκίας, που μιλά για αρνητική θεώρηση στην ένταξη της Σουηδίας και Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, επιβεβαιώνει τις ελληνικές απόψεις. Ήδη η Ελλάδα έχει αυξήσει την σημασία της μέσω της αμυντικής συμφωνίας με τις ΗΠΑ, έχοντας ευκαιρίες που δεν είχε πριν. Οι συμμαχίες δίνουν ευκαιρίες. Όχι ανταλλάγματα. Ανταλλάγματα ζητάς από αντιπάλους και ανταγωνιστές και όχι από συμμαχούς. ➤

ρα που συσπειρώνονται οι ευρωπαϊκές δημοκρατίες, η Ελλάδα θα πάει με την πλευρά του ολοκληρωτισμού;

Ίσως, πριν από τη ρωσική εισβολή, αρκετοί κύκλοι σε δυτικές ευρωπαϊκές χώρες να έβλεπαν χώρες της ανατολικής ή νοτιοανατολικής Ευρώπης ως κατηγορία βήτα. Μια ζώνη επιρροής για φθηνές δικατοχές, φθινό εργατικό δυναμικό και φθηνή πηγή πλουτοπαραγωγικών πηγών. Αυτό άλλαξε. Είναι προφανές ότι, για να είναι ασφαλής η Ευρώπη από τον ρωσικό επεκτατισμό, οι χώρες της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης πρέπει να είναι ισχυρές όχι μόνο στρατιωτικά, αλλά οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά, βιομηχανικά και τεχνολογικά. Γι' αυτό θα επενδυθούν ιδιαίτερα σημαντικοί πόροι και από τις ΗΠΑ, αλλά από τις ισχυρές ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο) κοκ.

Σε αυτήν την ανατολική ζώνη, η Ελλάδα, που βρίσκεται σε περίοπτη γεωγραφικά θέση, μπορεί και πρέπει να διεκδικήσει και να διαδραματίσει ενεργό και σημαντικό ρόλο. Να ενισχύσει την τεχνολογική και βιομηχανική της βάση. Να βελτιώσει και να επεκτείνει τις υποδομές της. Να ενεργοποιήσει όλους τους τομείς της κοινωνίας και να σταματήσει να εξαρτάται καθοριστικά από τον τουρισμό και τις υπηρεσίες. Η αμυντική συμφωνία με τις ΗΠΑ, που υπογράφηκε το 2019 και κυρώθηκε από την Βουλή το 2020, έφερε τις επενδύσεις στην Αλεξανδρούπολη, ανέδειξε την σημασία της για την Ανατολική Ευρώπη και την ενεργειακή ανεξαρτησία της Ε.Ε. και έχει θέσει τα θεμέλια για πολλά περισσότερα. Όπως πολλά μπορούν να επιτευχθούν μέσω συμφωνιών με τα ευρωπαϊκά κράτη (με τη Γαλλία ήδη υπάρχει).

Η Ελλάδα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο εξανέμιση τα πλεονεκτήματα που είχε, ως ένας εκ των νικητών, με την αδελφοκτόνα της διαμάχη. Ας μην κάνουμε και τώρα το ίδιο, ακολουθώντας μετέωρη στάση ή δίνοντας αυτή την εντύπωση στους εχθρούς και ανταγωνιστές μας. Είναι σίγουρο ότι τα οφέλη της Ελλάδας μέσω του φυσικού της χώρου, της Δύσης και της Ευρώπης, αξίζουν τον κόπο. Όπως είναι εξίσου σίγουρο ότι θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε, εκτός από τον αναθεωρητισμό της Τουρκίας, και τις προσπάθειες παραπληροφόρησης και αποσταθεροποίησης των οπαδών του ολοκληρωτισμού.

Σε συνέχεια και των συναντήσεων του πρωθυπουργού Κυρ. Μητσοτάκη με τον πρόεδρο Βλ. Πούτιν, στο Σότσι στις αρχές Δεκεμβρίου 2021, και του υπουργού Εξωτερικών Ν. Δένδια με τον ομόλογό του Σ. Λαβρόφ, στη Μόσχα στα μέσα Φεβρουαρίου φέτος, η ρωσική προσδοκία ήταν η Ελλάδα να διαχωριστεί, όσο το δυνατόν, από το σκληρό πυρήνα των κρατών της Δύσης και να κρατήσει ίσες αποστάσεις ή να μην συμμετέχει σε κυρώσεις.

